

Merverdiavgift - for veldedige og allmennyttige organisasjoner og institusjoner

Skattedirektoratet mars 2008.

Innhold

FORORD	2
SAMMENDRAG	2
GENERELT OM MERVERDIAVGIFT	4
NÅR ER EN ORGANISASJON AVGIFTSPLIKTIG?	6
GRENSEN FOR REGISTRERING	8
HVILKE ORGANISASJONER OMFATTES AV LETTELSENE?	9
ORGANISASJONENS PLIKTER OG RETTIGHETER	9
NÅR ORGANISASJONEN DRIVER SALGSVIRKSOMHET	15
HVOR FINNES MER INFORMASJON?	24

Forord

Skattedirektoratet har laget denne veiledningen som et hjelpemiddel for funksjonærer, tillitsvalgte og andre med tilknytning til veldedige og allmenntillegte organisasjoner og institusjoner. Organisasjonene er tatt med på råd ved utformingen.

Her omtales hovedtrekkene i reglene som gjelder merverdiavgiften. Videre tar veiledningen for seg de mest aktuelle bestemmelsene for organisasjoner som for eksempel idrettslag, foreninger, sangkor, musikkorps og humanitære og religiøse organisasjoner. På enkelte områder er det vist til mer detaljert informasjonsmateriale som kan fås på skattekontoret eller på www.skatteetaten.no.

Disse hovedtemaene er omtalt:

- generelt om merverdiavgift
- når er en organisasjon avgiftspliktig?
- organisasjonenes plikter og rettigheter
- når organisasjonen driver salgsvirksomhet
- sponsorinntekter og reklame
- dugnad - arbeid utført for andre
- tjenester fra andre næringsdrivende

Veiledningen gir ingen fullstendig presentasjon av alle avgiftsreglene organisasjonene må forholde seg til. Det kan derfor være nødvendig å supplere med annen informasjon, blant annet særtrykk av lovene og sentrale forskrifter.

Også brosjyren Merverdiavgift - Veiledning til næringsdrivende, kan være nyttig. Brosjyren finner du på www.skatteetaten.no eller på skattekontoret.

Bestemmelsene om merverdiavgift finnes i [lov av 19. juni 1969 nr. 66](#). Loven får du på www.lovdatabasen.no eller på fylkesskattekontoret.

Det er laget en tilsvarende brosjyre om skatt, skattetrekk og lønnsinnberetning for ideelle organisasjoner og institusjoner. Spørsmål om skattereglene og om skattetrekk rettes til skattekontoret .

Vær oppmerksom på at ikke alle skattefrie organisasjoner omfattes av lettelsene for merverdiavgiften. Eksempler på dette er politiske partier, fagorganisasjoner og næringsorganisasjoner.

For frivillige organisasjoner er det innført en kompensasjonsordning for merutgifter som følge av momsreformen 2001. Lotteritilsynet forvalter ordningen og informasjon om denne finnes på www.lotteritilsynet.no.

Er det tvil om bestemmelsene når det gjelder merverdiavgift, ta kontakt med skattekontoret. En liste over adresser og telefonnummer finner du her. Tvilsspørsmål vil ofte også kunne avklares ved kontakt med egen organisasjon.

Sammendrag

Veldedige og allmenntilguttige institusjoner og organisasjoner - i dagligtale ofte kalt "frivillige" organisasjoner - kan være pliktige til å beregne merverdiavgift for en del av virksomheten sin. For enkelhets skyld har vi brukt betegnelsen organisasjoner i denne veiledningen. Organisasjonen må føre regnskap for den avgiftspliktige delen av virksomheten. Organisasjonen må også følge de forskrifter som gjelder for regnskapsføring og salgsdokumenter. Avgiftspliktige organisasjoner må registrere seg i merverdiavgiftsmanntallet.

Det er vedtatt spesielle lettelsener som gjelder for organisasjoner. Blant annet er grensen for registreringsplikt satt til 140 000 kr i omsetning og uttak mot 50 000 kr for vanlige næringsdrivende. Avgiftsplikten inntreer ved passering av grensen for registrering. Omsetning før dette tidspunkt vil derfor ikke være avgiftspliktig hvis organisasjonen ikke er forhåndsregistrert. Organisasjoner med årsomsetning under en million kr i løpet av ett kalenderår kan etter søknad til fylkesskattekontoret levere årsterminoppgave. Etter bestemte regler er det anledning til å splitte opp en organisasjon i selvstendige undergrupper med virkning for merverdiavgiften. Søknad om dette sendes til skattekontoret.

Det er også gitt spesielle regler for næringsdrivende som yter tjenester vederlagsfritt til veldedige og allmenntilguttige organisasjoner. Slike ytelser for inntil 100 timer i året er fritatt for avgift. Arbeid en næringsdrivende utfører innen eget fagområde som tillitsvalgt internt i organisasjonen, regnes ikke med.

Organisasjonene skal ikke beregne merverdiavgift av bl.a.

- billettinntekter
- vanlige medlems- og startkontingenter
- inntekter fra adgang til svømmehaller, treningsstudioer, tennisbaner, golfbaner mv.
- offentlige tilskudd
- lotteriinntekter
- bingoinntekter
- gaver
- inntekter ved salg av programmer og kataloger som selges i forbindelse med arrangementer.

På flere områder er det regler som er av spesiell interesse for organisasjonene:

- kioskvirksomhet
- serveringsvirksomhet
- salg av jakkemerker o. l.
- sporadiske aktiviteter
- visse former for reklamevirksomhet og annonsering
- dugnadsinnsats
- varer som selges til betydelig overpris

En del ideelle organisasjoner faller utenfor de lettelsene som er vedtatt for merverdiavgiften for veldedige og allmenntilguttige institusjoner og organisasjoner.

Det gjelder blant annet

- yrkes- og næringsorganisasjoner
- arbeidstakerorganisasjoner
- politiske partier
- student- og elevorganisasjoner som har samme oppgaver som en yrkesorganisasjon

Slike ideelle organisasjoner og foreninger er imidlertid fritatt for å beregne avgift av medlemskontingenter, i den grad kontingenten dekker ytelser som er ledd i den ideelle virksomheten. Legg merke til at ikke alle organisasjoner som omfattes av skattefritaket i skatteloven, kommer inn under de spesielle fritaksregler i merverdiavgiftsloven.

Omsetning fra veldedige, allmennyttige, ideelle institusjoner og organisasjoner og foreninger av tjenester til ledd innenfor samme organisasjon mv. er unntatt merverdiavgiftsplikt. Tjenestene må være direkte knyttet til den ideelle virksomheten. Vederlaget for tjenestene må være basert på hel eller delvis kostnadsdekning. Det er et vilkår at tjenestene ikke ytes eksternt, og at tjenestene ikke utføres av et rettssubjekt utenfor organisasjonen mv. En eller flere enheter eller ledd innenfor en organisasjon mv. kan etter søknad utelukkes fra unntaket.

Generelt om merverdiavgift

Merverdiavgiften er en avgift som næringsdrivende beregner og krever opp ved omsetning og uttak av avgiftspliktige varer og tjenester. Avgiften har vært i bruk her i landet siden 1970 og oppkreves av de næringsdrivende på vegne av staten. Avgiften er derfor ikke en beskatning av næringsdrivende som selger varer og tjenester, men av deres kunder.

Hvem er avgiftspliktig?

Avgiftsplikten gjelder alle som i næring omsetter varer og tjenester. Som regel er avgiftsplikten ikke knyttet til hvem som driver virksomheten, men til hva som omsettes. Vi skal senere komme inn på de særreglene som gjelder for organisasjonene. De avgiftspliktige skal sende inn omsetningsoppgaver og betale avgift til skattekontorene.

Beregningsgrunnlag og sats

Avgiften skal som hovedregel beregnes av alle ledd i omsetningskjeden og på innførsel av varer og tjenester fra utlandet. Avgiftssatsen er 25 prosent. Ved omsetning av næringsmidler skal avgift beregnes med 14 prosent. Som næringsmidler regnes enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker unntatt legemidler, vann fra vannverk, tobakksvarer og alkoholholdige drikkevarer. Videre er enkelte tjenester avgiftspliktig med en sats på 8 prosent. Dette gjelder bl.a. persontransport.

Innførsel

Etter merverdiavgiftsloven skal det beregnes avgift ved innførsel av varer, også når varen mottas fra utlandet, til leie, som gave eller lån. Tollvesenet er avgiftsmyndighet ved innførsel av varer og beregner og krever opp avgiften.

Avgift skal også beregnes ved innførsel av tjenester som kjøpes fra utlandet, Svalbard eller Jan Mayen. Avgiftsplikten gjelder kun tjenester som kan "fjernleveres". Med dette menes tilfeller hvor utførelsen eller leveringen av tjenesten etter tjenestens art ikke, eller vanskelig, kan knyttes til et bestemt fysisk sted, som for eksempel omsetning av konsulenttjenester eller reklametjenester. Ved kjøp av slike tjenester fra utlandet plikter næringsdrivende mottagere av tjenesten å beregne og betale inn avgiften. Når ideelle organisasjoner, som i tillegg til ideell virksomhet driver næringsvirksomhet kjøper inn slike tjenester fra utlandet mv., må det vurderes om tjenesten skal benyttes i

den ideelle delen av virksomheten eller i næringsvirksomheten. For flere opplysninger, se brosjyren Merverdiavgift ved kjøp av tjenester fra utlandet på www.skatteetaten.no.

For tjenester som ikke kan fjernleveres, for eksempel tjenester som gjelder arbeid på fast eiendom eller vare, utleie av varer, transporttjenester, serveringstjenester mv., vil de alminnelige reglene om innenlandsk omsetning i merverdiavgiftsloven gjelde hvis utførelsen finner sted i Norge. Ved slik omsetning skal den utenlandske næringsdrivende registreres i avgiftsmanntallet, eventuelt ved representant.

Avgiftsbegreper

Uttrykkene "utgående avgift", "uttak" og "inngående avgift" er sentrale i merverdiavgiftssystemet. Uttrykkene kan forklares slik:

Utgående avgift

Utgående avgift er den merverdiavgiften som skal beregnes og kreves opp ved salg av varer og tjenester. Avgiften skal beregnes både ved omsetning til andre næringsdrivende og til vanlige forbrukere. Ved salg mellom registrerte næringsdrivende skal avgiften spesifiseres i et salgsdokument.

Uttak

Det skal også beregnes utgående avgift når en registrert næringsdrivende tar ut en vare fra sin virksomhet til privat bruk eller til andre formål utenfor det avgiftspliktige området. Det skal også beregnes utgående avgift når en registrert næringsdrivende tar ut tjenester til bruk privat eller til andre formål utenfor samlet virksomhet som utøves av ett avgiftssubjekt. Det skal ikke beregnes uttaksmerverdiavgift av tjenester til *ikke-avgiftspliktig del av virksomheten*. Slik beregning av merverdiavgift ved uttak gjelder også for organisasjonene, og er omtalt nærmere blant annet i tilknytning til avsnittene om salg til selvkost, kioskvirksomhet og serveringsvirksomhet.

Inngående avgift

Inngående avgift er den merverdiavgiften som påløper ved kjøp av en avgiftspliktig vare eller tjeneste. Er kjøperen en registrert næringsdrivende, og kjøpet har med den registrerte virksomheten å gjøre, kan dette avgiftsbeløpet føres til fradrag i oppgjøret med avgiftsmyndighetene.

Utgående avgift minus inngående avgift

Det er forskjellen mellom utgående avgift og inngående avgift som skal betales inn til staten. Dette betyr at ved omsetning mellom registrerte næringsdrivende, vil merverdiavgiften ikke være noen kostnad, fordi kjøperen har rett til å føre kjøpsmerverdiavgiften til fradrag. Utgående avgift og inngående avgift er en og samme avgift, men betegnelsen beror på om avgiften ses fra selgerens eller kjøperens synsvinkel.

Dersom inngående avgift i en termin er større enn utgående avgift, får den avgiftspliktige tilbakebetalt det overskytende beløpet.

Kontroll - reaksjoner ved overtredelse av loven

Skattekontorene fører merverdiavgiftsmanntallet og kontrollerer at de næringsdrivende følger merverdiavgiftslovens regler. Kontrollen skjer på grunnlag av opplysninger om de

næringsdrivende som kommer inn til skattekontorene, og ved kontrollbesøk og bokettersyn hos de næringsdrivende.

Renter - tilleggsavgift

Feil som blir oppdaget blir rettet opp. Går feilen i den avgiftspliktiges disfavør, blir avgiften etterberegnet og belastet med renter. I tillegg kan det bli ilagt tilleggsavgift alt etter hvor grovt forholdet er. I særlig grove tilfeller kan det dessuten være aktuelt med politianmeldelse. Feil i regnskapene vil også kunne rammes av organisasjonenes egne interne strafferegler.

Når er en organisasjon avgiftspliktig?

En organisasjon er avgiftspliktig når den

- driver næringsvirksomhet
- har omsetning innenfor avgiftsområdet
- omsetning og avgiftspliktige uttak overstiger minstegrensen for registrering

Når driver en organisasjon næring?

Et vilkår for at en omsetning skal bli avgiftspliktig, er at det drives næringsvirksomhet. Spørsmålet om det foreligger næringsvirksomhet må vurderes konkret. Det er ikke gitt noen egen definisjon av begrepet næring som bare gjelder organisasjonene. Den virksomheten organisasjonene driver, må derfor vurderes på samme måte som virksomhet drevet av andre. Skattekontoret kan gi nærmere orientering om dette.

Viktige momenter ved vurderingen av om organisasjonen driver næringsvirksomhet vil være

- omfanget av virksomheten
- om den drives med bruk av betydelige driftsmidler
- varigheten av virksomheten
- om den er egnet til å gi overskudd

Hva omfattes av avgiftsplikten (avgiftsområdet)?

Merverdiavgift beregnes ved omsetning av alle varer og tjenester, med mindre de er særskilt unntatt. Det skal også beregnes og betales avgift når avgiftspliktige bruker varer eller tjenester fra den avgiftspliktige virksomheten privat, eller til andre formål som faller utenfor avgiftsområdet (uttak).

Unntatt fra avgift

Enkelte inntekter faller utenfor avgiftsområdet. Flere av unntakene har særlig interesse for organisasjonene. Det skal ikke betales avgift av inntekter fra blant annet:

- fast eiendom, verken ved salg eller utleie (bortsett fra næringsmessig utleie av fritidseiendommer som er avgiftspliktig)
- programmer og kataloger som organisasjonene selger i forbindelse med sine arrangementer
- salg av varer til betydelig overpris
- billettsalg ved f.eks. idrettsstevner og konserter

- salg av billetter, årskort, timeleie, greenfee eller lignende for adgang til svømmehaller, treningsstudioer, tennisbaner, golfbaner mv.
- medlems- og startkontingenter
- offentlige tilskudd
- lotterier
- bingo
- gaver

Kontingenter og deltakeravgifter

Mange organisasjoner orienterer sine medlemmer om hvilke generelle kostnader kontingenter og deltakeravgifter tar sikte på å dekke. Det kan for eksempel være utgifter til innkjøp og vedlikehold av drakter og uniformer, treningsmateriell, musikkinstrumenter, medlemsblader med videre. Selv om medlemmene på denne måten indirekte betaler for ytelsene, blir ikke organisasjonen avgiftspliktig for dette.

Særskilt vederlag

Blir det krevd særskilt vederlag for slike ytelser i tillegg til den vanlige kontingenten, må det vurderes konkret hvor stor del av det samlede vederlaget som blir avgiftspliktig. I slike tilfeller skal det beregnes avgift for den delen av vederlaget som gjelder avgiftspliktige ytelser.

Omsetning av idrettsutøvere

Ved salg av fotballspillere og andre idrettsutøvere vil moderklubben omsette retten til å benytte spilleren og motta vederlag for dette. Dette er i utgangspunktet en avgiftspliktig tjeneste, men det antas at tjenesten i stor grad er knyttet til idrettslagets ideelle virksomhet, slik at avgift av vederlaget ikke skal beregnes. Av konsekvenshensyn er det et tilsvarende unntak for salg/utleie av fotballspillere fra andre enn idrettslag.

Spilleragenter

En spilleragent som beregner seg vederlag for gjennomføringen av salget av spilleren vil imidlertid ikke falle innenfor idrettsunntaket. Dette vil være en selvstendig avgiftspliktig formidlingstjeneste.

Trenere

I forbindelse med unntaket for undervisningstjenester er det gjort unntak for et vidt spekter av fritidsrettet undervisning, så som undervisning på musikk-, danse-, ski-, ride-, og svømmeskoler. Dette unntaket omfatter også idrettstrener, helsestudiotrenere og personlige trenere.

Startpenger, premiepenger

Arrangøren av idrettsarrangement utbetaler i gitte tilfeller en utøver *startpenger* for at denne skal delta i idrettsaktiviteten. Dette omfattes ikke av idrettsunntaket og vederlaget må avgiftsberegnes, forutsatt at det utøves næringsvirksomhet. Mottar derimot utøveren *premiépenger* vil det ikke foreligge avgiftspliktig omsetning etter merverdiavgiftsloven. I disse tilfellene vil utøveren ikke levere noen tjeneste til motytelse og vederlaget kan følgelig beregnes uten avgift.

Grensen for registrering

140 000 kr for organisasjoner

En organisasjon skal registrere seg som avgiftspliktig når den:

- har avgiftspliktig bruttoomsetning og
- avgiftspliktig uttak

som til sammen *overstiger 140 000 kr i løpet av en 12-måneders periode*. Avgiftsplikten inntreer ved passering av grensen for registrering. Omsetning før dette tidspunkt vil derfor ikke være avgiftspliktig hvis organisasjonen ikke er forhåndsregistrert. For andre næringsdrivende er grensen 50 000 kr.

Det er viktig å være klar over at virksomhet som faller utenfor avgiftsområdet ikke skal regnes med ved vurdering av om registreringsgrensen er passert.

Oppdeling av organisasjoner i selvstendige grupper

I utgangspunktet er en organisasjon med alle undergrupper, ett avgiftssubjekt. Dette betyr at det er den samlede virksomheten organisasjonen driver innenfor avgiftsområdet, som skal vurderes i forhold til både næringsbegrepet og registreringsplikten.

Etter merverdiavgiftslovens paragraf 12 annet ledd kan organisasjoner med selvstendige undergrupper *søke skattekontoret* om at hver av gruppene blir selvstendige avgiftssubjekter både i forhold til om de driver næring og til registreringsplikten. I et idrettslag har for eksempel fotballgruppen en omsetning på over 140 000 kr. Gruppen skal dermed registreres i merverdiavgiftsmanntallet med de plikter og rettigheter det fører med seg. Håndballgruppen i det samme idrettslaget har derimot omsetning under registreringsgrensen på 140 000 kr, og kan dermed unnlates registrert i avgiftsmanntallet etter paragraf 12 annet ledd. Resultatet kan også bli at ingen av gruppene blir registrert, fordi ingen av dem har omsetning på over 140 000 kr.

Eget regnskap, styre og årsmøte

Vilkårene for en slik oppsplitting av organisasjonene i flere avgiftssubjekter er at hver av gruppene

- fører egne regnskaper
- har egne styrever
- avholder egne årsmøter

Det stilles ikke krav om at gruppens årsmøte må avholdes på en annen dag enn hovedlagets.

Grupper som ikke kan regnes som selvstendige

Det er ikke anledning til oppsplitting av f. eks. fotballgruppen i enkeltlag, f. eks. juniorlag, guttelag, lilleguttlag mv. Undergruppene virksomhet kan heller ikke deles opp etter bransje, f. eks. kioskvirksomhet, flyttevirksomhet, malervirksomhet mv. Foreldreforeninger, supporterklubber og lignende som ikke er organisert som selvstendige rettssubjekter, regnes som en del av organisasjonen eller gruppen. De kan derfor ikke registreres som særskilt undergruppe.

Økonomisk ansvar

Selv om en organisasjon i medhold av paragraf 12 annet ledd blir splittet opp i flere grupper, vil organisasjonen ikke kunne frasi seg det økonomiske ansvaret for gruppenes drift. Dersom en av gruppene ikke oppfyller sine avgiftsforpliktelser, vil organisasjonen være ansvarlig for disse.

Andre særskilte regler for organisasjonene

For visse typer omsetning gjelder særskilte regler for organisasjonene. Det gjelder blant annet for

- kioskvirksomhet
- serveringsvirksomhet
- salg av jakkemerker av ubetydelig verdi
- en del reklamevirksomhet

Også for ulike typer av dugnadsarbeider og andre sporadiske aktiviteter og annonsering, gjelder det særskilte regler. Disse områdene blir nærmere omtalt senere i brosjyren.

Hvilke organisasjoner omfattes av lettelsene?

Veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner, som det heter i merverdiavgiftsloven, tilsvarer stort sett de som i daglig tale blir kalt "frivillige". Det gjelder blant annet idrettslag - herunder bedriftsidrettslag, kor, korps og humanitære og religiøse organisasjoner. For at en organisasjon skal kunne anses som allmennyttig legges det vekt på at den arbeider for å ivareta mer allmenne samfunnsinteresser på tvers av særinteresser, og at den er tilgjengelig for et bredt spekter av mennesker. Lettelsene i merverdiavgiftsreglene gjelder denne gruppen. I denne brosjyren har vi for enkelthets skyld brukt betegnelsen organisasjoner om alle organisasjoner og institusjoner som omfattes av lettelsene.

Organisasjoner som faller utenfor

Utenfor ordningene faller imidlertid blant annet nærings-, yrkes- og arbeidslivsorganisasjoner, fagforeninger og politiske partier og partitilknyttede organisasjoner som driver politisk virksomhet. Videre vil foreninger som ivaretar medlemmenes økonomiske og faglige fellesinteresser (interesseorganisasjoner), falle utenfor ordningene. Det samme gjelder for yrkesorganisasjoner og student- og elevorganisasjoner som utfører samme type oppgaver som en yrkesorganisasjon. Borettslag og andre sammenslutninger med så snever medlemskrets at virksomheten bare kommer en sterkt avgrenset gruppe til gode, faller også utenfor.

Organisasjonens plikter og rettigheter

Avgiftspliktige organisasjoner må føre regnskap for den avgiftspliktige delen av virksomheten, registrere seg i merverdiavgiftsmanntallet, kreve opp merverdiavgift, sende inn omsetningsoppgaver og betale inn merverdiavgift.

Registrering i merverdiavgiftsmanntallet

Organisasjonene behøver ikke å registrere seg før omsetningsgrensen for registrering,

140 000 kr, er passert. Organisasjoner som regner med å passere denne grensen, bør likevel ta kontakt med skattekontoret, med sikte på registrering i god tid før dette tidspunkt.

Registreringsmelding

Ved henvendelse til skattekontoret eller Brønnøysundregistrene vil organisasjonen få tilsendt "Samordnet registermelding" som består av en hovedblankett (del 1) og en tilleggsblankett for merverdiavgiftsmanntallet (del 2). Blankettene skal fylles ut og sendes til skattekontoret eller Enhetsregisteret. Del 2 kan sendes inn alene hvis det søkes registrering i merverdiavgiftsmanntallet og organisasjonen allerede er registrert i Enhetsregisteret. Organisasjoner som er registreringspliktige etter foretaksregisterloven, må være registrert i Foretaksregisteret før endelig registrering kan skje i merverdiavgiftsmanntallet. På grunnlag av opplysningene i registreringsmeldingen og eventuelle tilleggsopplysninger som innhentes, tar skattekontoret stilling til om organisasjonen skal registreres i merverdiavgiftsmanntallet. Når skattekontoret har fattet vedtak om registrering, får organisasjonen tildelt et organisasjonsnummer (organisasjonsnummer etterfulgt av mva).

Elektronisk innsendelse av samordnet registermelding

Det er mulig å sende inn samordnet registermelding via Internett. Se Brønnøysundregistrenes hjemmeside www.brreg.no

Innholdet i registreringsmeldingen

I registreringsmeldingen skal organisasjonen blant annet oppgi hvem som har ansvaret for å opptre på vegne av organisasjonen, for eksempel navn på leder, kasserer eller forretningsfører.

Endringer i ansvarsforholdet

Endringer i ansvarsforholdet, for eksempel skifte av leder eller adresse, skal straks meldes til skattekontoret, eventuelt Enhetsregisteret. Ved endring i styrets sammensetning, bør både det avtroppende og påtroppende styret forsikre seg om at melding blir sendt inn. Opphører den avgiftspliktige næringsvirksomheten, skal det også gis melding om dette, slik at organisasjonen kan bli slettet i merverdiavgiftsmanntallet. *Det er styret som har plikt til å gi meldinger.*

Konsekvenser av unnlatt registrering

Før registrering i merverdiavgiftsmanntallet har funnet sted, har organisasjonen verken rett eller plikt til å kreve opp merverdiavgift. Det er organisasjonene som selv har ansvaret for at registrering finner sted i tide. Unnlater organisasjonen å registrere seg, kan avgift etterberegnes på samme måte som om organisasjonen var registrert, men ikke har betalt inn avgift av avgiftspliktig omsetning. Dette innebærer at renter vil bli beregnet, og det vil også kunne bli ilagt tilleggsavgift.

Oppgave- og betalingsplikten

Når en organisasjon er registrert i merverdiavgiftsmanntallet, får den plikt til å kreve opp, innberette og betale inn merverdiavgift til avgiftsmyndighetene. Alle registrerte næringsdrivende, også organisasjonene, skal sende inn omsetningsoppgave.

Oppgave blir tilsendt i god tid før utløpet av terminen. Oppgaven er forhåndsutfylt med navn, adresse og organisasjonsnummer. Det må ikke brukes oppgave for andre terminer.

Oppgaven består av en oppgavedel og en betalingsdel. Oppgavedelen skal fylles ut og sendes skattekontoret innen utløpet av fristen.

	Grunnlag	Beregnet avgift
1	Samlet oms etning og uttak innenfor og utenfor merverdiavgifts loven (mva-loven). Se veiledningen	.00
2	Samlet oms etning og uttak innenfor mva-loven. Summen av post 3, 4, 5 og 6. Avgift ikke medregnet	.00
3	Omsetning og uttak i post 2 som er fritatt for merverdiavgift	.00
4	Omsetning og uttak i post 2 med standard sats, og beregnet avgift 25%	+ .00
5	Omsetning og uttak i post 2 med middels sats, og beregnet avgift 14%	+ .00
6	Omsetning og uttak i post 2 med lav sats, og beregnet avgift 8%	+ .00
7	Beregningsgrunnlag tjenester kjøpt fra utlandet, og beregnet avgift 25%	+ .00
8	Fradragsberettiget inngående avgift, standard sats	.00
9	Fradragsberettiget inngående avgift, middels sats	.00
10	Fradragsberettiget inngående avgift, lav sats	.00
11	Sum avgift. Kryss av dersom du har avgift til gode <input type="checkbox"/>	= .00

Eventuelle forklaringer til oppgaven sendt fylk es skattekontoret (se veiledningen) Ja Nei

Omsetningsoppgaven stemmer med registrerte og dokumenterte regnskaps opplysninger og de faktiske forhold

L **6 RF0002**

Dato _____ Forpliktende underskrift _____

Innlevering av omsetningsoppgaven på Internett

Alle avgiftspliktige kan levere oppgaven via internett, på www.altinn.no . For å kunne fylle ut og godkjenne omsetningsoppgaven i www.altinn.no må enheten være registrert i Enhetsregisteret.

Ut fra registrering i Enhetsregisteret er det forhåndstildelt rolle for utfylling og godkjenning til bestemte personer, normalt innehaver, styreformann eller daglig leder. Rollene kan delegeres på www.altinn.no.

Hvor ofte skal omsetningsoppgaver leveres

Omsetningsoppgaven skal vanligvis sendes inn seks ganger i året til skattekontoret.

Året er inndelt i følgende terminer:

1. termin	januar/februar
2. termin	mars/april
3. termin	mai/juni
4. termin	juli/august
5. termin	September/oktober
6. termin	november/desember

Oppgaven må være kommet fram til skattekontoret innen en måned og ti dager etter utløpet av hver termin. Fristen for 3. termin, mai og juni, er likevel 31. august. Dersom oppgaven sendes med post, må den være poststempelt innen utløpet av denne fristen. Send inn oppgave selv om omsetningen for perioden er null.

Under 1 million kr - årsterminoppgave

Registrerte næringsdrivende med omsetning under 1 million kr i løpet av et kalenderår kan søke om å levere omsetningsoppgave bare én gang i året (årsterminoppgave). Nye avgiftspliktige kan søke om årsterminoppgave samtidig med innsending av registreringsmelding til skattekontoret.

Registrert næringsdrivende som ønsker å endre terminlengde til årstermin, må sende søknad til skattekontoret innen 1. februar i det året man ønsker årsterminoppgave.

Ved endring til to-måneders termin må søknad være kommet fram til skattekontoret senest 1. desember for å kunne virke fra 1. januar året etter. Endringen gjelder for minst to påfølgende kalenderår. Send søknaden til skattekontoret.

Fristen for innsending av årsterminoppgave er to måneder og ti dager etter kalenderårets utløp, det vil si 10. mars. Send inn oppgave selv om omsetningen for perioden er null.

Forklaring til postene i den alminnelige omsetningsoppgaven

Post 1 (Inngår ikke i beregning eller summering)

Her føres summen av:

- a. all omsetning og uttak av varer og tjenester som faller utenfor merverdiavgiftslovens område
- b. all omsetning og uttak av varer og tjenester som faller innenfor merverdiavgiftslovens område, dvs. post 2. Beløpet innhentes til bruk i offisiell statistikk. Finansielle inntekter, eventuelle offentlige tilskudd og merverdiavgift skal ikke tas med.

Post 2 (Skal være lik summen av post 3, 4, 5 og 6)

Her føres summen av:

- a. all omsetning av avgiftspliktige varer og tjenester i terminen som det skal beregnes avgift av
- b. all omsetning av varer og tjenester innenfor merverdiavgiftsloven, men hvor omsetningen er fritatt fra avgiftsplikt
- c. alle uttak av avgiftspliktige varer og tjenester til privat bruk eller til den delen av virksomheten som faller utenfor merverdiavgiftsloven. Under denne posten skal det også tas med eventuelle uttak av varer og tjenester som ville vært fritatt ved omsetning
- d. verdien av varer og tjenester som i terminen er levert i bytte for andre varer eller tjenester

Avgiften skal i disse tilfeller beregnes av den alminnelige omsetningsverdi for tilsvarende varer eller tjenester. Beløpet som føres opp i denne posten skal oppgis uten at merverdiavgift tas med.

Post 3 (Avgiftsfri omsetning)

Her føres omsetning og uttak av varer og tjenester som er innenfor merverdiavgiftsloven, men som er fritatt for merverdiavgift. Post 3, 4, 5 og 6 summeres i post 2.

Post 4 (Utgående avgift alminnelig sats)

I grunnlagsfeltet føres grunnlag for utgående merverdiavgift alminnelig sats. I avgiftsfeltet føres beregnet utgående merverdiavgift 25 % av grunnlaget. Post 3, 4, 5 og 6 summeres i post 2.

Post 5 (Utgående avgift middels sats)

I grunnlagsfeltet føres grunnlag for utgående merverdiavgift middels sats, dvs. omsetning av næringsmidler (mat- og drikkevarer). I avgiftsfeltet føres beregnet utgående merverdiavgift, 14 % av grunnlaget. Post 3, 4, 5 og 6 summeres i post 2.

Post 6 (Utgående avgift lav sats)

I grunnlagsfeltet føres grunnlag for utgående avgift lav sats, dvs. omsetning og formidling av persontransporttjenester, samt ferging av kjøretøy på innenlandsk veisamband, tjenester i form av rett til å overvære kinoforestillinger, romutleie i hotellvirksomhet mv. og næringsmessig utleie av fritidseiendommer samt formidling av slike tjenester. I avgiftsfeltet føres beregnet utgående avgift, 8% av grunnlaget. Post 3, 4, 5 og 6 summeres i post 2.

Post 7 (Tjenester kjøpt fra utlandet)

Her føres summen av avgiftspliktige tjenester kjøpt fra utlandet, og beregnet avgift 25 %.

Post 8 (Inngående avgift alminnelig sats)

Her føres fradragsberettiget inngående avgift, alminnelig sats. Inngående avgift føres til fradrag i oppgaven for den terminen kjøpet registreres i regnskapet (selv om betaling ikke har funnet sted). Bare avgift til bruk i virksomhet innenfor merverdiavgiftsloven gir rett til fradrag.

Post 9 (Inngående avgift middels sats)

Her føres fradragsberettiget inngående merverdiavgift middels sats, dvs. fradragsberettiget avgift på kjøp av næringsmidler, eventuelt fisk anskaffet av eller igjennom fiskesalgslag (11,11 %). Inngående avgift føres til fradrag i oppgaven for den terminen kjøpet skal registreres i regnskapet (selv om betaling ikke har funnet sted). Bare inngående avgift til bruk innenfor merverdiavgiftsloven gir rett til fradrag.

Post 10 (inngående avgift lav sats)

Her føres fradragsberettiget inngående merverdiavgift lav sats, dvs. fradragsberettiget avgift på kjøp av persontransporttjenester og hotellrom mv. Bare avgift til bruk innenfor merverdiavgiftsloven gir rett til fradrag. Når det gjelder utgifter til anskaffelse, bruk mv. av personkjøretøyer gis i utgangspunktet ingen fradragsrett.

Post 11 (avgift å betale eller avgift til gode)

Summen av post 4, 5, 6 og 7 minus post 8, 9 og 10.

Heving av kjøp og tap på fordringer

Ved heving skal selger redusere grunnlaget i post 2 og posten hvor kjøpet opprinnelig ble innberettet (post 3, 4, 5 eller 6). Kjøper skal redusere post 7,8, 9 eller 10. Tap på fordringer som er endelig konstatert i terminen føres i post 8, 9 eller 10.

Utfylling og innsending

Fyll ut og send inn omsetningsoppgaven så snart den er klar, selv om avgiftsbeløpet først blir betalt nærmere fristen. *Rund av alle beløp ned til nærmeste hele krone.* Husk å sende

inn oppgave også for terminer hvor sum avgift er null. Når omsetningsoppgaven ikke er innkommet til rett tid eller i korrekt form, kan skattekontoret øke utgående avgift med inntil 3 prosent, minimum kr 250 og maksimum kr 5000. Bruk alltid oppgaveblankett for rett termin.

Innbetaling og utbetaling

Avgiftsbeløp under kr 100 per termin skal ikke betales. Tilgodebeløp på under kr 50 blir ikke betalt tilbake. Beløp under disse grensene skal heller ikke avregnes i oppgaven for senere terminer.

Beløp som blir betalt tilbake, blir sendt til kontoen som den avgiftspliktige har oppgitt til skattekontoret. Ved endring, husk å varsle skattekontoret.

Bruk oppgitt betalingsinformasjon i kvitteringen for godkjent oppgave ved betaling av skyldig avgift.

Beløp som ikke er betalt i rett tid blir tillagt renter etter gjeldende sats.

Underskrift

Oppgaven skal underskrives av den næringsdrivende eller av en person som har fullmakt. (På internett skal oppgaven godkjennes). Ved å underskrive oppgaven, gis en erklæring om at omsetningsoppgaven er i overensstemmelse med regnskapet og de faktiske forhold. Oppgaven er ikke gyldig dersom den ikke er underskrevet/godkjent.

Fradrag for inngående avgift

Har organisasjonen plikt til å beregne og kreve opp merverdiavgift, har den også rett til fradrag for merverdiavgift (inngående avgift) som er påløpt i forbindelse med den avgiftspliktige delen av virksomheten. Fradragsretten gjelder både for anskaffelser av varer (omsetningsvarer og driftsmidler) og for tjenester. Det er imidlertid et vilkår at selgeren har beregnet merverdiavgift overfor organisasjonene av de varer og tjenester som er anskaffet. Inngående avgift som ikke kan legitimeres ved bilag, kan ikke føres til fradrag.

Regnskapsplikt

Alle som driver avgiftspliktig virksomhet skal føre regnskap. Regnskapet skal innrettes slik at avgiftsmyndighetene til enhver tid kan kontrollere at merverdiavgiften er riktig beregnet. Det vises til lov om bokføring av 19.november 2004 nr. 73 (bokføringsloven). og forskrift av 1. desember 2004 om bokføring (bokføringsforskriften).

Grunnlag for beregning av avgift

Normalt vil det være den pris som varer og tjenester omsettes for som danner grunnlaget for beregning av merverdiavgiften. Avgiften skal beregnes med 25 prosent av netto vederlag og skal derfor ikke tas med i grunnlaget for beregningen.

Eksempel 1

Salgspris uten avgift	100
+ 25 prosents avgift	<u>25</u>
Salgspris med avgift	125

Av brutto vederlag utgjør avgiften 25/125. (Dette utgjør 20 prosent)

Eksempel 2

Salgspris med avgift	125
- 25/125 avgift	<u>25</u>
Salgspris uten avgift	100

Ved omsetning av mat- og drikkevarer (næringsmidler), skal merverdiavgift beregnes med en redusert sats på 14 prosent. Ved omsetning av mat- og drikkevarer som ledd i serveringsvirksomhet, skal det beregnes ordinær sats (25 prosent). Se avsnittet Serveringsvirksomhet under kapittelet Når organisasjonen driver salgsvirksomhet. Tjenester som gjelder persontransport og romutleie i hotellvirksomhet mv. er avgiftspliktig med en sats på 8 prosent. Videre er det innført særlige bestemmelser om lavere beregningsgrunnlag for merverdiavgift ved omsetning fra videreforsellere av brukte varer, kunstgjenstander, samleobjekter og antikviteter (avansesystemet). Det gjelder særskilte regler for omsetning av varer fra bruktbutikker med allmenntilgang formål. Se neste kapittel. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til skattekontoret.

Når organisasjonen driver salgsvirksomhet

En del organisasjoner driver kiosker, serveringsvirksomhet, salg av musikkinstrumenter, uniformer eller idrettsutstyr, selger programmer, omsetter tidsskrifter eller bøker, arrangerer sporadiske salgsaksjoner eller utøver andre former for salgsvirksomhet. På alle disse områdene er det særregler av spesiell interesse for organisasjonene. Når det gjelder sponsorinntekter og reklamevirksomhet, se neste kapittel.

Omsetning fra kiosk

Redusert merverdiavgiftssats på næringsmidler

Ved omsetning av næringsmidler skal avgift beregnes med 14 prosent. Som næringsmidler regnes enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker unntatt legemidler, vann fra vannverk, tobakksvarer og alkoholholdige drikkevarer.

Faste, daglige åpningstider

Driver en organisasjon omsetning av varer fra en kiosk med faste, daglige åpningstider, regnes dette som næring, uansett om kiosken er plassert på eller i tilknytning til for eksempel et idrettsanlegg.

Fritak

Organisasjoners kioskvirksomhet er imidlertid fritatt for registrerings- og avgiftsplikt dersom kiosken

- bare er åpen under organisasjonens arrangementer eller treninger. Dette gjelder selv om det foregår daglig, permanent arrangements- og treningsvirksomhet
- omsetter minst 80 prosent av varene sine til deltakere og tilskuere under arrangementene
- har et begrenset utvalg av typiske kioskvare og
- betjenes av ulønnet personale

Det er ikke fradragsrett for inngående avgift for utgifter som påløper i forbindelse med slik avgiftsfri kioskvirksomhet.

Er organisasjonen i tvil om kioskvirksomheten er fritatt for registrerings- og avgiftsplikt, bør dette avklares med skattekontoret. Se også avsnittet Enkeltstående, kortvarige salgsaksjoner eller arrangementer.

Vafler, kaffe o.l.

Fritaket gjelder også når det fra slike avgiftsfrie kiosker i tillegg til vanlige kioskvarer, omsettes varer tilberedt av organisasjonens medlemmer, som for eksempel vafler, boller, kaker, kaffe og lignende.

Både avgiftsfri og avgiftspliktig omsetning

Dersom organisasjonen i tillegg til en avgiftsfri kioskvirksomhet, driver avgiftspliktig omsetning av kioskvarer, f.eks. fra en ordinær kiosk med vanlige åpningstider og leiet hjelp, skal den ordinære kiosken registreres på vanlig måte. Organisasjonen må da regnskapsføre

- alle anskaffelser av kioskvarer i regnskapet for den avgiftspliktige kioskvirksomheten,
- og fradragsføre inngående avgift i sitt avgiftsregnskap

Dette gjelder også de varene som skal omsettes i den avgiftsfrie kiosken.

Etter de vanlige regler skulle uttaket av salgsvarer til den avgiftsfrie kiosken blitt belastet med tilsvarende merverdiavgift som ved salg fra den avgiftspliktige kioskvirksomheten. Skattedirektoratet har imidlertid som et særskilt fritak bestemt at avgiftsgrunnlaget i disse tilfellene kan settes lik anskaffelsesprisen for varene. Inngående avgift og utgående avgift blir dermed lik for varer som anskaffes til den avgiftsfrie kioskvirksomheten, og organisasjonene får ikke ekstra utgifter i form av merverdiavgift.

Det samme beregningsgrunnlaget kan også brukes når særskilt organiserte grupper eller avdelinger i organisasjonen driver avgiftsfri kioskvirksomhet og salgsvarer overføres fra den avgiftspliktige kiosken.

Adgangen til slik særskilt organisering er omtalt under avsnittet Grensen for registrering, i kapittelet Når er en organisasjon avgiftspliktig.

Serveringsvirksomhet

Virksomhet med omsetning av tjenester som gjelder servering er avgiftspliktig. Dette gjelder for eksempel kafévirksomhet, servering under regelmessig avholdte offentlige dansetilstelninger og bingoarrangementer med videre.

Ved omsetning av næringsmidler som ledd i omsetning av en avgiftspliktig serveringstjeneste, skal det beregnes 25 prosent merverdiavgift. Avgrensningen mellom serveringstjeneste (alminnelig sats) og salg av næringsmiddel (redusert sats 14 prosent) er derfor sentral.

Med serveringstjeneste menes servering fra serveringssted, dvs. sted der det foregår servering av mat og/eller drikke og hvor forholdene ligger til rette for fortæring på stedet. Omsetning av næringsmiddel fra serveringssted anses ikke å inngå i omsetning av serveringstjeneste dersom næringsmiddelet ikke skal fortæres på stedet, eller næringsmiddelet regnes som en tradisjonell kioskvare. Nærmere opplysninger får du ved henvendelse til skattekontoret.

Fritak

Organisasjoners serveringsvirksomhet er imidlertid fritatt for registrerings- og avgiftsplikt, selv om serveringen til en viss grad også skjer til andre enn deltakerne. Forutsetningene for fritaket er at virksomheten

- omsetter minst 80 prosent av varene sine til deltakere og tilskuere under arrangementene
- har et begrenset serveringstilbud
- drives uten skjenkeløyve
- bare er åpen i tilknytning til organisasjonens arrangementer og treninger og
- betjenes av ulønnet personale

Serveringsvirksomheter som kommer inn under fritaksordningen, er også fritatt for avgiftsplikt ved omsetning av kioskvarer når omsetningen foregår på samme måte som beskrevet under fritaket for kioskvirksomheter.

Det er ikke fradragsrett for inngående avgift for utgifter som påløper i forbindelse med slik avgiftsfri serveringsvirksomhet.

Profesjonelle bevertningssteder

Regulære, profesjonelt drevne bevertningssteder, faller etter dette utenfor fritaket, selv om de hovedsakelig serverer deltakere og tilskuere under organisasjonenes arrangementer.

Både avgiftsfri og avgiftspliktig omsetning

Driver organisasjonen i tillegg til avgiftsfri servering også avgiftspliktig serveringsvirksomhet, må den i regnskapet for den avgiftspliktige virksomheten regnskapsføre

- alle anskaffelser av omsetningsvarer til serveringsvirksomhetene og
- fradragsføre inngående avgift i sitt avgiftsregnskap

Dette gjelder også de varene som skal omsettes i den avgiftsfrie serveringsvirksomheten. Etter de vanlige reglene skulle da uttaket av salgsvare til den avgiftsfrie serveringen blitt belastet med tilsvarende merverdiavgift som ved salg fra den avgiftspliktige serveringsvirksomheten. Skattedirektoratet har imidlertid som et særskilt fritak bestemt at avgiftsgrunnlaget i disse tilfellene kan settes lik anskaffelsesprisen for varene. Inngående avgift og utgående avgift blir dermed lik for varer som anskaffes til den avgiftsfrie serveringsvirksomheten, og organisasjonene får ikke ekstra utgifter i form av merverdiavgift.

Det samme beregningsgrunnlaget kan også benyttes når særskilt organiserte grupper eller avdelinger i organisasjonen driver avgiftsfri serveringsvirksomhet og salgsvare overføres fra den avgiftspliktige serveringsvirksomheten. Adgangen til slik særskilt organisering er omtalt under avsnittet Grensen for registrering, i kapittelet Når er en organisasjon avgiftspliktig.

Omsetning fra bruktbutikker

Organisasjoners omsetning av varer fra bruktbutikker med allmennyttig formål er unntatt avgiftsplikt. Det er satt strenge vilkår for at unntaket skal komme til anvendelse. Det er et krav at overskuddet av omsetningen fullt ut må anvendes til det allmennyttige formålet. Butikken må i tillegg kun selge brukte varer som er mottatt vederlagsfritt, samt benytte frivillig, ulønnet arbeidskraft. Nærmere opplysninger får du ved henvendelse til skattekontoret.

Salg av musikkinstrumenter, uniformer, idrettsutstyr mv.

Avgiftsfritt salg til selvkost

Organisasjonene driver ofte "vareomsetning" til medlemmene som ikke tar sikte på å gi organisasjonen overskudd. Dette er en form for fellesinnkjøp med etterfølgende "salg" av varene til medlemmene til selvkost. Det kan for eksempel dreie seg om salg av musikkinstrumenter, uniformer, idrettsutstyr med videre. Tar slik omsetning ikke sikte på å gi fortjeneste, men begrenser seg til dekning av organisasjonens direkte og indirekte kostnader i forbindelse med "salgsvirksomheten", vil virksomheten ikke bli ansett som næringsvirksomhet. Organisasjonen har ingen avgiftsplikt og heller ingen rett til fradrag for inngående avgift.

Regulært salg

Det er imidlertid en forutsetning at organisasjonen ikke samtidig driver avgiftspliktig omsetning av tilsvarende varer. Gjør den det, skal den regnskapsføre i avgiftsregnskapet alle sine anskaffelser av slike omsetningsvarer - både til den regulære næringsvirksomheten og det som omsettes internt i organisasjonen. Det skal da også beregnes merverdiavgift av den alminnelige omsetningsverdi i den regulære næringsvirksomheten for begge typer omsetning, selv om salg til medlemmene skjer uten fortjeneste.

Omsetning av tidsskrifter og bøker

Medlemsblad og andre tidsskrifter

Salg av tidsskrifter til forbruker er avgiftsfritt:

- når minst 80 prosent av opplaget selges til betalende abonnenter,
- eller deles ut til foreningsmedlemmer.

Foreningsmedlemmene må betale kontingent til foreningen, og foreningen må være utgiver av tidsskriftet.

Tidsskrifter må som hovedregel leveres med merverdiavgift fra trykkeriene. Organisasjoner som ikke er registreringspliktige for omsetning av tidsskrifter, kan imidlertid få levert avgiftsfrie tidsskrifter uten merverdiavgift fra trykkeriet.

Tidsskriftfritaket er nærmere regulert i forskrift om gjennomføringen av avgiftsfritaket for tidsskrifter av 16. desember 1969 (nr. 16). Forskriften finnes på www.lovdatab.no eller fås på skattekontoret.

Årsmeldinger, årbøker og andre bøker

Også salg av bøker til forbruker er avgiftsfritt. Fritaket er nærmere regulert i forskrift av 20. desember 1969 om gjennomføringen av avgiftsfritaket for bøker (nr. 19).

Forskriften finnes på www.lovdatab.no eller fås på skattekontoret.

Fritaket avgrenses imidlertid slik at en rekke publikasjoner som i dagligtale anses som bøker, blir avgiftspliktige. Som avgiftsfrie bøker regnes bl.a.:

- foreningers årbøker

- foreningers årsberetninger
- kursbrev i brevkurs (annet undervisningsmaterieell er avgiftspliktig)

En avgiftsfri bok kan leveres avgiftsfritt fra trykkeriet når oppdragsgiveren er en organisasjon som skal dele ut hele opplaget av boken gratis, eller salget, sammen med annen omsetning og uttak innenfor avgiftsområdet, ikke overstiger 140 000 kr.

Enkeltstående, kortvarige salgsaksjoner eller arrangementer

Arrangementer som varer inntil tre dager

Arrangører av enkeltstående og kortvarige salgsaksjoner eller salgsarrangementer som ikke varer mer enn tre dager, er ikke avgiftspliktige for omsetning som skjer under aksjonen eller arrangementet. Det er imidlertid en forutsetning at virksomheten ikke har et profesjonelt preg, med for eksempel bruk av betalt arbeidshjelp.

Eksempel på slik type virksomhet er

- loppemarkeder
- julemesser
- "17.-mai salg" (bodsalg)
- "byttedager"
- dansearrangementer
- dørsalg av blomster, kokosboller, tørkeruller

Varer aksjonen eller arrangementet mer enn tre dager, må virksomheten vurderes i forhold til det alminnelige næringsbegrep.

Vedvarende virksomhet er avgiftspliktig

Mer vedvarende virksomhet med omsetning av brukte ting, juletrær, kassetter med videre er derimot avgiftspliktig når omsetningen ikke er unntatt etter reglene som gjelder for leilighetsvis omsetning av varer av ubetydelig verdi, se nedenfor, eller etter reglene for omsetning fra bruktbutikker, se ovenfor. Nærmere avgrensning av avgiftsplikten må foretas i samråd med skattekontoret.

Salg av gjenstander av ubetydelig verdi eller til betydelig overpris

Sporadiske/Leilighetsvis salg

Merverdiavgiftsloven inneholder en særregel når organisasjoner leilighetsvis omsetter gjenstander av ubetydelig verdi, f.eks. postkort, kalendere, drikkekrus og T-skjorter. Denne omsetningen faller helt utenfor merverdiavgiftslovens område, med den følge at det ikke er fradragsrett for inngående merverdiavgift som påløper ved anskaffelsen av varene.

Verdigrense 100 kr - ingen tre dagers grense

Verdigrensen for hvilke varer organisasjonen kan omsette uten å beregne merverdiavgift etter denne bestemmelsen, er 100 kr. Forutsetningen er at omsetningen skjer leilighetsvis og som ledd i organisasjonens virksomhet. Grensen på 100 kr gjelder altså for sporadisk, mer aksjonspreget salgsvirksomhet over et begrenset tidsrom, i motsetning til fortløpende salg fra en lagerbeholdning over tid. Hva som regnes som begrenset tidsrom må vurderes konkret. I spesielle tilfeller er det godtatt at salgsvirksomheten har vært drevet i inntil en måned.

Salg som ikke skjer leilighetsvis

- Jakkemerker vimpler o. l.

Jakkemerker, vimpler og lignende varer med organisasjonens logo beregnet for omsetning internt i organisasjonen, kan også omsettes uten avgift, selv om salget ikke skjer leilighetsvis. Dette gjelder også ved omsetning av tilsvarende varer med overordnet organisasjonsledds logo, som ferdighetsmerker, deltakermedaljer og lignende. Verdien av den enkelte gjenstand må ikke overstige 100 kr. Det er ikke fradragsrett for inngående merverdiavgift i forbindelse med utgifter som påløper i forbindelse med slik omsetning.

Salg av gjenstander til betydelig overpris

Merverdiavgiftsloven inneholder avgiftsunntak også for veldedige organisasjoners salg av varer til betydelig overpris. Dette omfatter også slikt salg fra kommisjonær. Det presiseres at unntaket bare gjelder varer og ikke omsetning av tjenester til betydelig overpris.

Kataloger, programmer, suvenirer o.l. ved arrangementer

Arrangører av utstillinger, konserter og stevner er i merverdiavgiftsloven unntatt fra avgiftsplikten ved omsetning av kataloger, programmer, prospektkort og suvenirer. Dette gjelder selv om arrangementet strekker seg ut over tre dager og verdien overstiger 100 kr. En forutsetning er at omsetningen skjer i tilknytning til arrangementene. Vær oppmerksom på at arrangøren ikke er fritatt for merverdiavgift (inngående avgift) som påløper i forbindelse med anskaffelse av varene, og derfor ikke har fradragsrett for avgiften i sitt avgiftsregnskap.

Avgiftspliktige annonser

Inneholder trykksakene annonser, og organisasjonen er avgiftspliktig for omsetning av annonsetjenestene, er det fradragsrett for den delen av den inngående avgiften som refererer seg til annonsedelen av trykksaken. Annonser i programmer er i visse tilfeller fritatt for avgift. Dette er omtalt i avsnittet Reklame under kapittelet Sponsorinntekter og reklamevirksomhet.

Bruksgjenstander er ikke suvenirer

Vanlige bruksgjenstander som for eksempel T-skjorter, penner og drikkekrus anses ikke som suvenirer, men kan likevel omsettes avgiftsfritt hvis de kommer inn under en av de andre fritaksordningene i dette kapittelet. Det gjelder selv om gjenstandene er dekorert på en slik måte at de minner kjøperen og andre om deltakelsen i arrangementet. Derimot vil f.eks. plakater fra arrangementet og andre gjenstander som hovedsakelig har verdi som minne om arrangementet, kunne omsettes uten avgiftsberegning.

Sponsorinntekter og reklamevirksomhet

Når en organisasjon har sponsorinntekter og reklamevirksomhet av et visst omfang, vil dette ofte utløse avgiftsplikt.

Samarbeidsavtaler

For å regulere forholdet mellom organisasjonen og sponsorene, blir det ofte utarbeidet samarbeidsavtaler. Det vederlaget som gis fra sponsorene, skal som regel dekke flere forskjellige ytelser fra organisasjonens side. Hvilke ytelser som er avgiftspliktige og

hvilke som ikke er det, er ofte ikke beløpsmessig spesifisert i avtalene. Det er likevel viktig å være oppmerksom på dette skillet.

Medfører ofte avgiftsplikt

Samarbeidsavtaler som gir organisasjonene sponsorinntekter, vil vanligvis føre til avgiftsplikt for organisasjonene. Det skyldes at gjenytelsene oftest er avgiftspliktige reklametjenester eller andre avgiftspliktige ytelser.

Gaver

Er det ingen avtale om gjenytelser eller er gjenytelsen av ubetydelig verdi, betraktes støtten som gave. Gaver er ikke avgiftspliktige. Når det gjelder skatteplikt for gaver, vises det til Skattedirektoratets brosjyre om frivillige organisasjoner og skatt.

Sponsorinntekter

I all hovedsak skal organisasjonene betale merverdiavgift av sponsorinntekter. Mener organisasjonen at inntekten er avgiftsfri, må dette legitimeres. Verdien av de ulike elementene som inngår i samarbeidsavtalen bør derfor spesifiseres med beløp. I fakturaeksempelet i slutten av dette kapitlet er det gitt enkelte eksempler på hvilke ytelser fra organisasjonene som er merverdiavgiftspliktige, og hvilke som ikke rammes av avgiftsplikt.

Sponsoren kan ofte trekke fra avgiften

Avgiftsplikten for organisasjonenes sponsorinntekter vil, i forhold til de fleste sponsorene i markedet, ikke virke prisdrivende. Det skyldes at alle sponsorer som er registrert i avgiftsmanntallet, vil kunne trekke fra den merverdiavgiften som organisasjonen beregner av sin omsetning, i sitt eget avgiftsregnskap.

Sponsorer utenfor avgiftsområdet

Noen aktuelle sponsorer har imidlertid ikke slik fradragsrett fordi de driver sin virksomhet utenfor avgiftsområdet. Dette vil gjelde blant annet banker, forsikringsselskap og leger.

Reklame

I utgangspunktet er det ingen avgiftsrettslig forskjell mellom andre næringsdrivende og en organisasjon som mottar penger for å yte reklametjenester. Det er imidlertid enkelte avgiftsfritak som organisasjonene bør merke seg:

Annonser i medlemsblad, program o.l.

Annonser i medlemsblad, "guider", årsprogram, stevne- og konsertprogram, flygeblad mv. som til sammen kommer ut inntil fire ganger i løpet av en tolv måneders periode, er fritatt for avgiftsplikt. Vær oppmerksom på at det da ikke vil være fradragsrett for inngående avgift for utgifter som påløper i forbindelse med den avgiftsfrie annonsevirkomheten. Inneholder organisasjonens årsprogram reklame, regnes det ikke som flere utgivelser selv om det brukes ved forskjellige arrangementer dersom det bare legges inn et særskilt innstikk som ikke inneholder reklame.

Utgir organisasjonen for eksempel tre nummer av medlemsbladet og to flygeblad med reklameinnslag i løpet av et år, blir grensen på fire avgiftsfrie utgivelser overskredet. Organisasjonen blir da avgiftspliktig for reklamen i alle fem utgivelsene, også for de fire første, og vil ha fradragsrett for inngående avgift for den delen av publikasjonene som disponeres til reklamen.

Arenareklame

Arenareklame er avgiftspliktig. Stiller organisasjonen plass til disposisjon, f. eks. på en idrettsarena, regnes dette som en avgiftspliktig reklametjeneste.

Rabattavtaler

Rabattavtaler (avtaler om ordinære storforbrukerrabatter) medfører ikke avgiftsplikt for rabatten, når den ikke må anses som betaling for avgiftspliktige ytelser.

Fakturering ved samarbeidsavtaler

Samarbeidsavtaler kan inneholde forskjellige ytelser fra organisasjonens side. På bakgrunn av samarbeidsavtalen bør organisasjonen sende samarbeidspartnerne en faktura hvor ytelsene deles inn i avgiftspliktige og avgiftsfrie ytelser.

Eksempel på utfylling av faktura

Sportsklubben Snorre
Friluftsveien 1
5000 Bergen

Tlf
Telefaks
Bankforbindelse
Bankgiro
Foretaksregisteret 987 654 321 mva

Bergen, den (dato)

Markedstjenester & Co
Dahls vei
1151 Oslo

FAKTURA NR 0943
(Ved betaling på annen måte enn vedlagte
bankgiro, vennligst oppgi fakturanr.)

Vi viser til samarbeidsavtalen av (dato)

MERVERDIAVGIFTSPLIKTIGE YTELSER:

Markedsføringsrettigheter 100 000 kr

Rett til betegnelsen offisiell sponsor for Sportsklubben Snorre
- Bruk av Sportsklubben Snorres navn i all ekstern markedsføring
- Bruk av Sportsklubben Snorres utøvere i markedsføringen

Eksponeringsrettigheter 100 000 kr

- Draktreklame
- Startnummerreklame
- Arenareklame
- Høytalerreklame/Lydplakater under arrangementer
- Annonseplass i Sportsklubben Snorres publikasjoner
- Adgang til reklameinnstikk i Sportsklubben Snorres utsendelser
- Markedstjenester & Co profileres på Sportsklubben Snorres materiell

Arbeidsgjenytelser 100 000 kr

- Ukentlig reklameutdeling i perioden 1/1-31/12

MERVERDIAVGIFTSPLIKTIGE YTELSER

= MVA GRUNNLAG 300 000 kr

+ 25 PROSENT MERVERDIAVGIFT 75 000 kr

MERVERDIAVGIFTSFRIE YTELSER:

Aktivitetsrettigheter 100 000 kr

- Fri adgang for ansatte i Markedstjenester & Co til alle Sportsklubben Snorres arrangementer

Diverse (avgiftsfrie ytelser) etter nærmere avtale 100 000 kr

- Bruk av Sportsklubben Snorres medlemmer som instruktører under interne kurs
- Høytalerreklame/Lydplakater under arrangementer (avgiftsfriheten må nærmere begrunnes)
- Bruk av Sportsklubben Snorres klubbhus til egne arrangementer
- Annonseplass i Sportsklubben Snorres publikasjoner (avgiftsfriheten må nærmere begrunnes)

TOTALT 575 000 kr

Dugnad

Også når det gjelder organisasjonens tjenester for andre på dugnadsbasis, papirinnsamling, flaskeinnsamling o. l. går det et skille mellom sporadisk virksomhet og virksomhet som har et mer varig eller profesjonelt preg. Videre vil omfanget av virksomheten ha betydning. Se også avsnittet ”Når driver en organisasjon næring”? i kapittelet Når er en organisasjon avgiftspliktig.

Når blir dugnader avgiftspliktige?

Dugnader som har et tilfeldig preg eller et ubetydelig omfang, regnes ikke som næringsvirksomhet, og er dermed ikke avgiftspliktig. Om dugnader skal anses som næringsvirksomhet, må avgjøres konkret. I vurderingen vil det bli lagt vekt på om oppdragene mottas som følge av aktiv annonsering eller markedsføring, om de er basert på ulønnet innsats fra organisasjonens medlemmer, om de strekker seg over lang tid og om det benyttes betydelige driftsmidler. Påtar organisasjonen seg ett fast løpende oppdrag som utføres over en lengre periode, for eksempel utdeling av reklamemateriell eller rutinemessig vask av lokaler, vil dette normalt anses utført som ledd i næring.

Omfang og varighet

Det er vanskelig å fastsette noen bestemt grense for hvor mange oppdrag som kan utføres i løpet av året før virksomheten mister sitt tilfeldige preg. Flere momenter vil være av betydning, for eksempel oppdragenes omfang og varighet, om oppdragene som utføres er av samme art, hvordan oppdragene skaffes med videre.

Papirinnsamling, flaskeinnsamling o.l.

Sporadiske tilfeller av innsamling av papir, flasker og lignende er ikke avgiftspliktige. Får slik virksomhet et mer vedvarende og profesjonelt preg, med stadig, rutinemessig innsamling, bruk av organisasjonens biler, betalt arbeidshjelp med videre, bør det tas kontakt med skattekontoret for å avklare om det foreligger avgiftsplikt.

Utleie av arbeidskraft

For organisasjonene kan det være grunn til å merke seg at det er avgiftsplikt for utleie av arbeidskraft. Utleie av arbeidskraft vil regelmessig foreligge når organisasjonenes medlemmer stilles til disposisjon for noen som ønsker å få utført et arbeide og de er underlagt dennes instruksjon. Avgiftsplikten gjelder imidlertid ikke for utleie av arbeidskraft for utøvelse av undervisningstjenester. Er det tvil om et oppdrag er avgiftspliktig eller ikke, må spørsmålet tas opp med skattekontoret.

Gratis tjenester fra næringsdrivende til organisasjonene

Det er ikke avgiftsplikt for bl.a. medlemmers dugnadsinnsats for organisasjonen. Det er heller ikke avgiftsplikt for tjenester som næringsdrivende yter vederlagsfritt på veldedig grunnlag.

Hvor finnes mer informasjon?

Mer informasjon om merverdiavgift finner du blant annet i brosjyren ”[Merverdiavgift – veiledning for næringsdrivende](#)”. Brosjyren finner du på www.skatteetaten.no . Her finnes også adressene til skattekontorene.

Skattedirektoratet gir også ut Merverdiavgiftshåndboken. Boken gir en omtale av bestemmelsene i merverdiavgiftsloven, med særlig vekt på avgiftsmyndighetenes praksis. Boken er tilgjengelig på www.skatteetaten.no og i bokhandelen.

Skattekontoret kan svare på spørsmål om avgiftsplikt, registrering i avgiftsmanntallet, om utfylling av omsetningsoppgavene, og om innbetaling av avgift.

Bestemmelsene om merverdiavgift står i lov av 19. juni 1969 nr. 66. Lov og forskrifter finner du på www.lovdatab.no .